

Ο ρόλος και η επίδραση της ενιαίας εκπαιδευτικής πολιτικής στην προώθηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης

Ορέστης Τσάγκλας

1.Εισαγωγή

Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι να καταδείξει τον σημαντικό ρόλο της διαμόρφωσης μιας ενιαίας εκπαιδευτικής πολιτικής στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού πολιτισμού, σε συνάρτηση με τα νέα δεδομένα της παγκοσμιοποίησης και της συνεχιζόμενης διαδικασίας ευρωπαϊκής ενοποίησης που λαμβάνουν χώρα τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, το ερευνητικό ερώτημα είναι το κατά πόσον η εφαρμογή ενιαίας εκπαιδευτικής πολιτικής στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας θα συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας ενιαίας ευρωπαϊκής κουλτούρας στους πολίτες της, αναφορικά με την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και των διεθνών σχέσεων ευρύτερα.

Αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός το ότι τις τελευταίες δεκαετίες η γεωγραφική κινητικότητα στο ευρωπαϊκό στερέωμα αποτελεί ένα σύγχρονο κοινωνικό φαινόμενο της νέας τάξης πραγμάτων, ενώ σχετίζεται άρρηκτα με το ζήτημα της εκπαιδευτικής, γλωσσικής και πολιτισμικής πολυμορφίας στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση αποτελεί μια καθοριστικής σημασίας πτυχή του νέου ευρωπαϊκού περιβάλλοντος, καθώς συνδέεται στενά με το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό υπόβαθρο των εκπαιδευόμενων.

Αναντίρρητα, η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση (κατ' άλλους ο τελευταίος όρος αναφέρεται και ως ενοποίηση) αποτελεί πρόκληση για τη δόμηση μιας νέας παγκοσμιοποιημένης και διαπολιτισμικής ταυτότητας των μελλοντικών Ευρωπαίων πολιτών, οι οποίοι θα κληθούν να συμμετάσχουν στις σύγχρονες διαδικασίες λήψης αποφάσεων στα πλαίσια της συμμετοχικής δημοκρατίας.

2. Η Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση στο πλαίσιο της διαμόρφωσης μιας ενιαίας εκπαιδευτικής κουλτούρας

Είναι γεγονός πως η ολοκλήρωση αποτελεί ένα οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και θεσμικό διεθνές φαινόμενο των δομών του οικονομικού συστήματος αλλά και γενικότερα του παγκόσμιου στερεώματος, που συμβάλλει μεταξύ άλ-

λων, στην αύξηση της ευημερίας των κρατών μέσω της ανάπτυξης ισχυρών δεσμών και σταθερών σχέσεων στο πλαίσιο μιας ομάδας χωρών με όμοιο κοινωνικοοικονομικό σύστημα.

Αναλυτικότερα, αν ανατρέξουμε στους αρχικούς ορισμούς των βασικών πρωτεργατών και των μεγάλων θεωρητικών της θεωρίας της ενοποίησης, οι *Deutsch et al.* (1957: 3), ορίζουν πως η ολοκλήρωση είναι «η επίτευξη, εντός μιας εδαφικής περιοχής, ενός αισθήματος κοινότητας, θεσμών & πρακτικών τα οποία είναι αρκετά έντονα & διαδεδομένα, ούτως ώστε να εγγυούνται επί μακρόν, εξαρτώμενες προσδοκίες ειρηνικών αλλαγών». Σε αυτό το πλαίσιο, η επίτευξη αισθήματος κοινότητας μέσω της ομοιότητας των θεσμών και των πρακτικών, μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ανάπτυξης ενιαίας εκπαιδευτικής διαδικασίας και κουλτούρας.

Προς ενίσχυση του ανωτέρω, οι *Kahnert et al.* (1969) ορίζουν την ολοκλήρωση ως μια προοδευτική εξάλειψη των διακρίσεων που υπάρχουν κατά μήκος των εθνικών συνόρων. Ίδιες απόψεις παρουσιάζονται και από τον *Balassa* (1973), ο οποίος ορίζει την ολοκλήρωση ως μια *δυναμική διαδικασία* εξάλειψης της διάκρισης μεταξύ διαφορετικών κρατών. Η εκπαιδευτική διαδικασία δε μπορεί να επιτευχθεί αυτόματα, καθώς απαιτεί διαρθρωτικές και εις βάθος ριζικές αλλαγές για την επίτευξη μιας ομοιόμορφης και ταυτόσημης εκπαίδευσης σε περιφερειακό επίπεδο.

Στα ανωτέρω συνηγορεί ο *Morgenthau* (1978), καθώς αναφέρει πως ολοκλήρωση σημαίνει *μετριασμός ή εξάλειψη της ετερότητας*, καθώς η ιστορική τάση της διεθνούς ετερότητας και η διεθνής ολοκλήρωση είναι αντίρροπα φαινόμενα. Η ολοκλήρωση, ουσιαστικά, επιζητεί την εξάλειψη της ετερότητας στον παγκόσμιο χώρο, στην απορρόφηση και αφομοίωση του λιγότερου ισχυρού οργανισμού από τον ισχυρότερο μηχανισμό και τέλος, στην οικοδόμηση ενός νέου ομογενοποιημένου κανονιστικού συστήματος και στη δημιουργία ευρύτερων ή και παγκόσμιων συλλογικών οντοτήτων (Ηφαιστος, 2003). Συνεπώς, ο *Ηφαιστος* (2006) καταλήγει πως η ολοκλήρωση είναι ένα διεθνιστικό εγχείρημα που αποβλέπει στην εξίσωση της διακρατικής και ενδοκρατικής τάξης πραγμάτων, οδηγώντας στην περιφερειακή ομοιομορφία. Αυτή η ομοιομορφία σχετίζεται, μεταξύ άλλων, με τη διαμόρφωση μιας ενιαίας διαπολιτισμικής κουλτούρας στο πλαίσιο του σύγχρονου και διαρκώς μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος.

Ειδικότερα, η διαμόρφωση μιας ενιαίας ευρωπαϊκής κουλτούρας στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην προώθηση της πολιτικής ολοκλήρωσης, που αποτελεί το απώτερο στάδιο περιφερειακής ενοποίησης κρατών. Επίσης, ο *Hodges* (1972: 9) εύστοχα παρατηρεί ότι η προσπάθεια ολοκλήρωσης αποβλέπει στην πολιτική ολοκλήρωση, δηλαδή σε διαδικασίες που οδηγούν στο «*σχηματισμό νέου πολιτικού συστήματος, το οποίο θα προέρχεται από τα μέχρι τότε ξεχωριστά πο-*

λιτικά συστήματα», ενώ ο Pentland (1973: 21) αναφέρεται σε μια «διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας μια ομάδα ατόμων, τα οποία αρχικά ήταν οργανωμένα σε δύο ή περισσότερα ανεξάρτητα έθνη-κράτη, επιδιώκουν να σχηματίσουν ένα ενιαίο πολιτικό σύνολο το οποίο θα μπορούσε, κατά κάποιο τρόπο, να ονομαστεί κοινότητα». Με άλλα λόγια, η έννοια της κοινότητας περιλαμβάνει κοινή σκέψη και όμοιους θεσμούς και πρακτικές, που μπορούν να μεταβιβαστούν μέσω της συλλογικής εκπαίδευσης.

Αν θελήσουμε να εμβαθύνουμε περισσότερο στην έννοια της ολοκλήρωσης, μπορούμε να αναζητήσουμε την περιφερειακή εκπαίδευση ως μια κοινή πολιτική σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία επιδιώκει κοινούς στόχους και εφαρμόζεται από κοινά θεσμικά όργανα. Ο Μούσης (2008: 7-8) αναφέρει χαρακτηριστικά, μιλώντας για την πολυεθνική ολοκλήρωση, πως αυτή είναι μια «εθελούσια ίδρυση με συνθήκη ή άλλη συμφωνία, συναπτόμενη μεταξύ ανεξάρτητων κρατών, κοινών θεσμικών οργάνων» και αποτελεί «σταδιακή ανάπτυξη από αυτά (τα κοινά θεσμικά όργανα) κοινών πολιτικών που επιδιώκουν κοινούς στόχους και εξυπηρετούν κοινά συμφέροντα. Επιπροσθέτως, ο Φατούρος (2006: 17-24) επισημαίνει πως η ευρωπαϊκή ενοποίηση αποτελεί μια πολύπλοκη και πολυεπίπεδη διαδικασία, καθώς «ενισχύει την αισιοδοξία ως προς την ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για επιβίωση, πρόοδο και προσαρμογή στα νέα δεδομένα».

Εν κατακλείδι, η διαμόρφωση της ενιαίας εκπαιδευτικής κουλτούρας, εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων, εν μέσω της δυναμικής διαδικασίας της παγκοσμιοποίησης της κοινωνίας, θα οδηγήσει στην επίτευξη αισθήματος αλληλεγγύης, συνεργασίας και ομοιότητας ιδεών, ιδεολογιών, θεσμών και πρακτικών, αυξάνοντας την ευημερία τόσο σε περιφερειακό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο και οδηγώντας σε ειρηνική αλλαγή και μετασχηματισμό των κοινωνιών, μέσω της εξάλειψης των διακρίσεων εντός των εθνικών συνόρων.

3. Η Παγκοσμιοποίηση ως μια δυναμική διαδικασία εξάλειψης των εκπαιδευτικών ανισοτήτων στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαιδευτικής ολοκλήρωσης της Ευρώπης

Η παγκοσμιοποίηση αποτελεί μια «ιστορική διαδικασία που περιλαμβάνει την επίδραση της παγκόσμιας διασυνδεσιμότητας, η οποία διευρύνεται, βαθαίνει, επιταχύνεται και μεγαλώνει. Ωστόσο, αυτή η διαδικασία αποδεικνύεται πολύ άنيση, σε βαθμό που, μακράν του να υπονοεί την ανάπτυξη ενός πιο συνεργάσιμου κόσμου, παράγει ισχυρές πηγές έντασης, συγκρούσεων και κατακερματισμού» (Baylor & Smith, 2007: 61).

Με τον παραπάνω ισχυρισμό συμφωνεί και ο Αραβανής (2001), καθώς υποστηρίζει πως «η παγκοσμιοποίηση δεν μπορεί να διαμορφώνει τα εκπαιδευτικά

συστήματα σ' ένα σχήμα που θα τείνει να επιβληθεί παγκόσμια. Με άλλα λόγια, μέσα σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον δεν θα μπορέσει η εκπαίδευση να αναπτύξει τα χαρακτηριστικά εκείνα των ατόμων που καθιστούν τη μοναδικότητα κάθε λαού». Επιπλέον, η εκπαιδευτική παγκοσμιοποίηση συνεπάγεται ενδυνάμωση του διεθνούς προσανατολισμού της γνώσης και της συμπεριφοράς, αποβλέποντας «στη δημιουργία μιας πολυπολιτισμικής προσέγγισης, η οποία θα προωθή την αναγνώριση των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων των διάφορων λαών και θα διαμορφώνει ένα κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο τα άτομα θα μπορούν να συνυπάρχουν και να αποδέχονται με ευρύτερη ανεκτικότητα κάθε πολιτισμική διαφοροποίηση. Αυτό συνεπάγεται ότι η εκπαιδευτική πολιτική θα πρέπει να εξετάζεται σε διεθνές επίπεδο με στόχο την πολυμορφία και τη διαπολιτισμικότητα στο πλαίσιο της αυτονομίας και της ακαδημαϊκής ελευθερίας των ενδιαφερομένων φορέων της εκπαίδευσης» (Αραβανής, 2001).

Παρά ταύτα, είναι αδιαμφισβήτητο το γεγονός πως ο ρόλος της εκπαίδευσης στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα για την προώθηση της πολυμορφίας της παιδείας με διαπολιτισμικές διαστάσεις, καθώς πρωταρχικός στόχος θα αποτελεί η πολιτιστική αφύπνιση και η καλλιέργεια της συνειδητοποίησης της κοινωνικής πολυμορφίας (Γκόβαρης, 2001).

Είναι γεγονός πως η διαπολιτισμική διάσταση στην εκπαίδευση σχετίζεται με συνεργασία, αναγνώριση, αμοιβαιότητα, αλληλεπίδραση, αλληλεγγύη και την αποδοχή των ατόμων και των ομάδων, του τρόπου με τον οποίο ενεργούν και της διαφοράς την οποία έχουν, δίνοντας με αυτό τον τρόπο σοβαρές προεκτάσεις στη διαδικασία της πολυπολιτισμικής προσέγγισης της παιδείας σε παγκόσμιο επίπεδο (Αραβανής, 2001).

Πολλοί ερευνητικές και μεγάλοι ακαδημαϊκοί συγκλίνουν στην άποψη πως η παγκοσμιοποίηση έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση ενός ενιαίου τρόπου λειτουργίας της εκπαίδευσης, καθώς η πρώτη οδηγεί σε περεταίρω ενιαία εκπαίδευση και εξειδίκευση, η οποία τελικά εξασφαλίζει υψηλή παραγωγικότητα και συνολική ευημερία για όλους, λόγω καλύτερων συνθηκών εργασίας και περιβάλλοντος για την πραγματοποίηση έρευνας και καινοτομίας (Lafontaine & Müller, 1999). Επιπλέον, παρουσιάζεται μια αλληλεξάρτηση μεταξύ της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και της επίδρασης που ασκούν ή δέχονται οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, στο πλαίσιο του ανταγωνισμού και της εξειδίκευσης. Συνεπώς, παρουσιάζεται ανάγκη για υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, για εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό για την εξασφάλιση μιας ικανοποιητικής επαγγελματικής πορείας και διαβίωσης στο σύγχρονο και διαρκώς μεταβαλλόμενο πολυπολιτισμικό περιβάλλον (Lafontaine & Müller, 1999).

Από την άλλη, το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα σε παγκόσμιο επίπεδο δεν δύναται να προσφέρει αυτές τις παροχές λόγω πολλών προβλημάτων που

παρουσιάζονται σε εθνικό, περιφερειακό, διεθνές και παγκόσμιο επίπεδο (εκπαιδευτικές, κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, τρομοκρατία, ισλαμοποίηση, μετανάστευση, Ευρώπη δύο ταχυτήτων, άναρχο διεθνές σύστημα, ανισοροπίες ισχύος, νέα οικονομικά δεδομένα της παγκόσμιας οικονομίας, πόλεμοι κ.λπ.). Συνεπώς, για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, το εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να πραγματοποιήσει ένα σύνολο κοινών αλλαγών.

Ειδικότερα, η σημερινή ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική επικεντρώνεται σε μια παραδοσιακή δημοκρατική ρητορική σε σχέση με την ιδιότητα του πολίτη, τα κοινωνικά δικαιώματα, την ισότητα των ευκαιριών και την κοινωνική συναίνεση, παρόλα αυτά κοινός στόχος αποτελεί η δόμηση και η αναπαραγωγή μίας κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας και πολιτισμού, καθώς «ο ρόλος της εκπαίδευσης θεωρείται καθοριστικός ως προς την διασφάλιση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής ομογενοποίησης» (Παπαοικονόμου, 2014).

Αν λάβουμε ως παράδειγμα την Ελλάδα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορούμε να πούμε πως οι βασικοί στόχοι της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής είναι παράλληλοι με τους σκοπούς μιας ενιαίας ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής, υλοποιώντας μια συνολική στρατηγική που έχει ως στόχο την προετοιμασία της μετάβασης στην κοινωνία της πληροφορίας και την έρευνα και ανάπτυξη και τέλος, στην επένδυση στον άνθρωπο και στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού με την επίτευξη της πλήρους απασχόλησης (Μαγουλά, 2001). Πάντως, μέχρι σήμερα οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν την ευθύνη των συστημάτων που εφαρμόζουν στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώ ο ρόλος της Ένωσης είναι να βοηθά τον καθορισμό κοινών στόχων και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών.

4. Συμπεράσματα

Με βάση τους παραπάνω ισχυρισμούς, είναι αδιαμφισβήτητη η άποψη πως η εξάλειψη των διακρίσεων στο πλαίσιο των εθνικών συνόρων και μεταξύ διαφορετικών κρατών-μελών μιας συγκροτημένης περιφερειακής οντότητας, στηρίζεται στη διαμόρφωση μιας κοινής σκέψης και ομοειδούς κουλτούρας, η οποία θα οδηγήσει στην εξάλειψη κυρίως της κοινωνικής και πολιτισμικής ετερότητας, η οποία μπορεί να προέλθει μέσω της υιοθέτησης ενός ενιαίου τρόπου διαμόρφωσης της εκπαίδευσης σε περιφερειακό επίπεδο. Συνεπώς, τα ευρωπαϊκά κράτη οφείλουν να αναδιοργανώσουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα αποκτώντας έναν καινούργιο ρόλο σχετικό με το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι και προσαρμόζοντας τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόζουν στα ευρωπαϊκά δεδομένα και κοινοτικά πρότυπα. Εν κατακλείδι, η παγκοσμιοποίηση δεν θα πρέπει να λάβει το χαρακτήρα του απόλυτου εξισωτισμού των πά-

νων και της ισοπεδωτικής εκπαιδευτικής ενσωμάτωσης, αλλά, πέρα από την παγκόσμια συνεργασία των λαών στο πλαίσιο της οικονομίας και της επιστήμης, θα πρέπει να διατηρήσει την καλλιέργεια των πολιτιστικών της χαρακτηριστικών (γλώσσα, κουλτούρα, παραδόσεις) και να προστατεύσει τις πολιτιστικές της ιδιαιτερότητες (Αραβανής, 2001).

Βιβλιογραφία

Α. Ξένη

- Balassa, B. (1973). *The theory of economic integration*. London: George Allen & Unwin.
- Deutch, K., Burrell, S., Kann, R., Less, M., Lichterman, M., Lindgren, R., Loewenheim, F., & Wagenen, R. (1957). *Political Community and the North Atlantic Area*. Princeton: Princeton University Press.
- Hodges, M. (1972). *European Integration: Selected readings*. Harmondsworth: Penguin.
- Kahnert, F., Richards, P., Stoutjesdijk, E., & Thomopoulos, P. (1969). *Economic Integration among Developing Countries*. Paris: OECD.
- Morgenthau, H. (1978). *Politics among Nations*. 5th ed. rev. New York: Knopf.
- Pentland, Ch. (1973). *International Theory and European Integration*. London: Faber and Faber. Don Mills: Oxford University Press.

Β. Ελληνική

- Αραβανής, Γ. (2001). Η παγκοσμιοποίηση στη διαπολιτισμική διάσταση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. *Πρακτικά Ι' Διεθνούς Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος «Ελληνική Παιδεία και Παγκοσμιοποίηση»*. Ναύπλιο, Νοέμβριος. Διαθέσιμο στο: http://www.pee.gr/wp-content/uploads/praktika_synedrion_files/enall/sin_napl.htm (Πρόσβαση 7/5/2017).
- Baylis, J., & Smith, S. (2007). *Η παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής: Μια εισαγωγή στις διεθνείς σχέσεις*. 3η έκδοση. Αθήνα: Επίκεντρο.
- Γκόβαρης, Χ. (2001). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.
- Ήφαιστος, Π. (2003). *Οι διεθνείς σχέσεις ως αντικείμενο επιστημονικής μελέτης στην Ελλάδα και στο εξωτερικό: διαδρομή, αντικείμενο, περιεχόμενο και γνωσιοθεωρητικό υπόβαθρο των διεθνών σχέσεων*. Αθήνα: Ποιότητα.
- Ήφαιστος, Π. (2006). *Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης*. 6η έκδοση. Αθήνα: Ποιότητα.

- Lafontaine, O., & Müller, C. (1999). *Μη Φοβάστε την Παγκοσμιοποίηση: Ενημερία και Δουλειά για Όλους*. Αθήνα: Πόλις.
- Μαγουλά, Θ. (2001). Παγκοσμιοποιημένη Οικονομία και Εκπαιδευτική Πολιτική. *Πρακτικά I Διεθνούς Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος «Ελληνική Παιδεία και Παγκοσμιοποίηση»*. Ναύπλιο, Νοέμβριος. Διαθέσιμο στο: http://www.pee.gr/wp-content/uploads/praktika_synedrion_files/pr_syn/s_nay/c/1/magoyla.htm (Πρόσβαση 8/5/2017).
- Μούσης, Ν. (2008). *Ευρωπαϊκή Ένωση: δίκαιο, οικονομία, πολιτική*. 13η αναθεωρημένη έκδοση. Αθήνα: Παπαζήση.
- Μπουζάκης, Σ. (2005). Παγκοσμιοποίηση και εκπαίδευση: η υποταγή της εκπαίδευσης στην οικονομία της αγοράς. Στο Γράβαρης, Δ., & Παπαδάκης, Ν. (επιμ.), *Εκπαίδευση και εκπαιδευτική πολιτική μεταξύ κράτους και αγοράς*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Παπαοικονόμου, Α. (2014). Η διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής Ταυτότητας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Εκπαιδευτικής Πολιτικής: η περίπτωση της διαδικασίας της Μπολόνια. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό, Εκπαιδευτικός Κύκλος*, τόμ. 2, τεύχ. 2, σσ. 113-127. Διαθέσιμο στο: <http://www.educircle.gr/periodiko/images/teuxos/2014/teuxos2/8.pdf> (Πρόσβαση 10/5/2017).
- Φατούρος, Α. (2006). Η Ευρωπαϊκή Ένωση στην αρχή του 21ου αιώνα: Μια πανοραμική εικόνα. Στο Στεφάνου, Κ., Τσινισιζέλης, Μ., Φατούρος, Α., και Χριστοδουλίδης, Θ. (Επιμ), *Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές. Τόμος Α': Ενοποιητική Δυναμική - Δικαιοταξία – Διακυβέρνηση*. Β έκδοση, (σσ. 17-26). Αθήνα: Α. Σιδέρης - Ι. Σιδέρης.

Abstract

The development of a single educational policy within the framework of the European civilization - and especially in relation to the new data of the dynamic procedures of the European unification and globalisation - constitutes a fundamental criterion of the formation of a common culture in the economic union of Europe. In particular, the new order of things, based on the linguistic, educational and cultural diversity of the contemporary societies, imposes the obliteration of differentiation and the formation of a new internationalized cross-cultural identity of the European citizens, who will be summoned to participate and decide together on their future within the context of the participatory procedure. According to the aforementioned, the article supports that the elimination of discriminations within the national borders and among different member-states of a structured regional entity will have to be based on the for-

mation of a common thought and associated culture, which will lead to the deletion of mainly the social and cultural differentiation that may originate from the adoption of a single way of the educational modulation on a regional level.

Key-words: Globalisation, Intercultural Education, Educational integration, Single education policy

Ορέστης Τσάγκλας

Δρ. Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών

Ικαρίας 17, 166 75 Γλυφάδα

Τηλ.: 2109629971, 6938750704

E-mail: orestistsagklas@yahoo.gr